

Lars Jacobusse

Goeree-Overflakkee

Kust van de Toekomst

"Ons idee gaat uit van bouwen mét en voor de natuur, in plaats van ertegenin"

Vorige week hebben we de geschiedenis van het Nederlandse waterbeheer belicht, hoe dreigende toekomstscenario's al vorm beginnen te krijgen en hoe mensen uit de regio daar lucht van kregen en zich zorgen begonnen te maken. In dit tweede deel belichten we hoe zij hun ideeën voor een tegenbeweging hebben uitgewerkt in de Gebiedscoalitie De Banjaard.

"Al langere tijd liep ik rond met een idee, maar ik was niet de persoon om dat te visualiseren", vertelt onderzoeker Idco Duijnhouwer. Tijdens een bijeenkomst ontmoette hij Renée Bron, directeur van een architectenbureau, die zich eveneens zorgen maakte. "En ik heb niet de kennis om zo'n idee te bedenken, maar wij hebben wel mogelijkheden om het te visualiseren" aldus die laatste. Van het een kwam het ander. Nadat meer mensen zich aansloten, ontstond uiteindelijk Gebiedscoalitie De Banjaard. "Het idee is dat we van onderop iets willen veranderen", geeft Renée Bron aan. "Niet top-down, maar juist vanuit de regionale samenleving. Er is inmiddels enorm veel enthousiasme, expertise en ervaring ingebracht vanuit allerlei disciplines en sectoren van de samenleving."

Maar wat houdt hun idee eigenlijk in? "We hebben na 1953 de Deltawerken ontwikkeld", zegt Idco Duijnhouwer. "Dat betekende het einde van een Delta die werd gedomineerd door de getijden en riviersedimentatie. Door de afgenomen sedimentatie zijn natuurlijke barrières voor de kust in de Voordelta gaan eroderen. Intussen is er ook de zeespiegelstijging. Het punt is dat bijvoorbeeld de Oosterscheldekering is berekend op een zeespiegelstijging van hooguit 40 centimeter. Maar de verwachte stijging aan het einde van deze eeuw is een meter."

"Ons idee gaat uit van bouwen mét en voor de natuur, in plaats van ertegenin. Als we strategische zandsuppletie toepassen in de Voordelta, kunnen we de zandplaten daar herstellen. Er kan ook duinvorming plaats gaan vinden. Onder de nieuwe duinen kan een zoetwaterlens ontstaan en dat kan dus weer als drinkwateropslag of reserve gebruikt worden."

"Daarbij is het ook nog eens een kwetsbaar natuurgebied, dat door zeespiegelstijging en erosie aan het verdwijnen is. Dit is de enige manier om daar iets tegen te doen", voegt Renée Bron daar aan toe.

Tweede havenhoofd

Door het aanleggen van deze 'buffer' wordt de kracht van het water al in zee zelf afgeremd: tussen de 'harde' kust en de nieuwe zandplaten met duinen ontstaat een soort lagune. Die helpt niet alleen om krachtige golfslag te remmen, maar hierdoor gaat ook de bodem stijgen. "In bijvoorbeeld het Verdronken Land van Saefthinge zie je een proces van 'verlanding'. Steeds komt er een laagje slib bij, wanneer de slikken overstroemd worden. Op den duur heb je dan droog gebied, dat alleen bij bovengemiddeld hoge waterstanden nog onderloopt. Eigenlijk wat er

Bestaat Goeree-Overflakkee in de toekomst nog wel? Als het aan sommige ingenieurs en plannenmakers ligt niet. Verschillende mensen uit de regio maken zich zorgen; wat te doen als de zeespiegel daadwerkelijk meters zou gaan stijgen en de plannen om zuidwest-Nederland maar op te geven werkelijkheid worden? Op tekentafels liggen al grimmige scenario's voor de lange termijn klaar. Intussen worden er ook ideeën bedacht hoe het wel zou kunnen. In de serie Kust van de Toekomst gaat Eilanden-Nieuws in gesprek met mensen die ideeën bedenken over hoe onze kust in de toekomst behouden kan blijven.

gebeurt als je een opslibbend gebied niet inpoldert. Dat proces nemen wij als voorbeeld", legt Idco Duijnhouwer uit.

"De natuur groeit op deze manier gewoon mee met de zeespiegelstijging. Je zou het ook kunnen bekijken vanuit het idee van het natuurlijke systeem, zoals Nederland dat oorspronkelijk was, en zoals het ontstaan is. Dat imiteren we in feite op kleinere schaal voor de kust."

"De techniek heeft ons geholpen door de Tweede Maasvlakte aan te leggen. Daardoor is er een soort 'havenhoofd' ontstaan. Achter dat havenhoofd, bij Voorne richting het Haringvliet, is een luwte ontstaan en vindt nu flinke sedimentatie plaats. De Banjaard zou als een soort tweede 'havenhoofd' kunnen fungeren. Tussen die twee hoofden kan een zandrug ontstaan." In Vlaanderen bestaan er soortgelijke ideeën, die zouden eventueel aan kunnen sluiten op deze variant.

"Het aardige is dat dit proces van lagunevorming in de Waddenzee al bezig is", stelt Renée Bron. "Daar wordt grootschalige suppletie (aanvoer van zand, red.) toegepast. Een eiland als Ameland heeft van 2010 tot 2020 net zoveel zand gesuppleerd gekregen als de hele kust van Noord-Holland. Die suppletie wordt iedere keer weggeslagen en belandt in de Waddenzee erachter. De bodem daarvan stijgt sneller dan de zeespiegel."

Zandsput aan

Ook in de Voordelta zou dit proces een oplossing kunnen zijn, daarvan is het tweetal overtuigd. "Onze enige tegenstander is de tijd. We hebben nu nog ruim

25 jaar en dan moet het proces volop gaande zijn. Ook over de Deltawerken heeft men decennia gedaan. Inclusief voorbereiding heb je die tientallen jaren echt nodig. In 2025 moet gewoon die zandsput aan", stelt Renée Bron. Gaat dat lukken? "Er is in ieder geval ook bij Rijkswaterstaat en bij ingenieurs wel iets aan het schuiven. Ronald Waterman, de man van 'building with nature' en de bedenker van de zandmotor, was aanvankelijk sceptisch. Maar inmiddels is hij juist wel positief over het idee; een kleinschalig experiment ermee vindt hij in ieder geval op zijn plaats. Voor hem was vooral belangrijk dat er een analyse achter ons idee zit van hoe ons natuurlijke deltasysteem werkt en welke historische lessen we kunnen trekken."

Idco Duijnhouwer vult aan: "Er zijn schrikbarend weinig experts, ook bij Rijkswaterstaat, die daadwerkelijk overzien hoe het systeem werkt en wat de historische ontwikkeling in zijn geheel is geweest. Gelukkig hebben we goede contacten met overheden en inmiddels is ons idee ook bij de Deltacommissaris op tafel geweest. Daarnaast zijn er ook nog wel andere initiatieven, die heel mooi inpasbaar zouden kunnen zijn in ons plan."

Weten om welke ideeën het gaat? Lees volgende week in de krant van vrijdag of op Eilanden-Nieuws Extra deel 3, o.a. over hoe een monsterlijke megadijk 'building with nature' niet uitsluit en waarom er een plan op tafel ligt om een meer voor de kust van Goeree-Overflakkee aan te leggen.